

Ljubljance» ocenil, da je v njih vsaj 3 milijone m³ ujeete vode ob najnižjem vodnem stanju. V zvezku sta še dva prispevka, ki poudarjata za hrvatski kras pomen prirodnih vodnih rezervoarjev. Omenjena je možnost, da bi v krasu ustvarjali podzemeljske akumulacije, s tem da bi zaprli jame (M. Luković). Več prispevkov govori o vruljah in možnostih za njihovo zajetje za vodno oskrbo. Zapisano je, da smo malo naredili pri iskanju novih tehničnih metod za njihovo zajetje. To velja za ves čas od Feničanov dalje; le-ti so zatesnili njihove odprtine s svinčnimi lijaki, ki so jih povezali z odvodnimi cevmi (S. Alfilović). Nekaj prispevkov daje pregled čez vodne akumulacije, zgrajene za hidroenergijo. Po zadnji vojni zgrajene akumulacije na Dinarskem krasu zajemajo že okoli štiri milijarde m³ vode (Mikulec — Trumić).

Kogar zanima kras, bo našel v šestem zvezku »Krš Jugoslavije« še obilico kvantitativnih podatkov, na primer za odtočne količnike in evapotranspiracijo za nekatera področja po mesecih (Stepinač), o kemizmu vode na hrvatskem krasu (Petrik), o občutljivosti lehnjaka na spremembo okolja (Petrik), o jamah z vodnimi pojavi (M. Malez, S. Božičević), o stroških za prevoz pitne vode s kopnega na jadranske otoke, ki gredo na leto v milijarde, o načrtih za podmorske vodovodne napeljave itd.

Ivan Gams

G. A. Maksimovič, Osnovi karstovedenja. II. Institut karstovedenja i speleologiji. Permskij universitet. Perm 1969. 529 strani, 112 risb.

Prvi del tega doslej najboljšejšega učbenika za krasoslovje na svetu je izšel leta 1965. O njem je poročal v naši reviji (XXXVII, 1966) D. Novak. Obsega morfologijo krasa, speleologijo in hidrogeologijo. Hidrogeološko poglavje pa je avtor na osnovi predavanj študentom permske univerze nadalje izpopolnjeval in širil, tako da ga je zdaj izdal v posebni knjigi. V njej je marsikaj ponovljenega iz prve knjige, a tudi marsikaj novega. V obeh delih skupaj zavzema hidrogeologija krasa čez štiri sto strani, kar je polovica učbenika.

V prvem poglavju drugega dela razlaga Maksimovič nekatera vprašanja splošne cirkulacije vode v krasu. Med drugim so tu opisane vodne razmere, na kakršne so naleteli pri gradnji predorov. V drugem, precej razsežnem poglavju je obravnavana regionalna hidrogeologija krasa, kjer je v ospredju kras v Sovjetski zvezi. Sledi najdaljše poglavje, o rekah in jezerih kraških predelov, kjer je pregled razmer po svetu pri vsaki tematiki posebej. Na koncu sta opisana še dva tipa krasa, kredni kras in hidrotermokras, to je kras, ki nastaja z delovanjem toplote in mineralnih vod.

Metoda, ki je uporabljena tudi v tem delu, je taka-le. Osnova je nizanje rezultatov, do katerih so prišli kraški raziskovalci po svetu. Zelo izčrpno je pri tem uporabljena sovjetska literatura in prav zato pomeni Maksimovičev učbenik pomembno dopolnilo znanja o krasu k doslej obstoječim učbenikom. Obilo je literature iz ostalih evropskih socialističnih držav. Tudi jugoslovanska je dobro zastopana. Upoštevana je večina kraških razprav iz našega Geografskega vestnika in iz izdanj za peti mednarodni speleološki kongres. Ne najdemo pa razprav iz »Acta carsologica« in »Geografskega zbornika.« Nekoliko slabše je odrezala novejša nemška in ameriška literatura. V celem pa najdemo v Maksimovičevem učbeniku doslej najboljši pregled svetovnih dosežkov krasologije, saj je literature navedene za 48 strani. Prepričan sem, da bo našel slovenski bralec marsikaj novega še za Jugoslavijo, kjer so, kot drugod, imena pisana presenetljivo pravilno.

Pri večini poglavij je Maksimovič merske zaključke zbral v tabele in jih klasificiral. Iz teh tabel izhaja marsikaj novega za teoretsko krasologijo (na primer o shemi kraških rek glede na lego med krasom in nekrasom, o kraških hidrofacijah po fizičnogeografskih pasovih Zemlje, o korozijski intenzivnosti, o odvisnosti kapniških oblik od vodnega pretoka, vodnih pretokih iz tunelov, o jezerih, o parametrih porečij itd.). Kritičnemu bralec se bo morda tu in tam uprl, rezultate brez pomisleka primerjati, ker ni zadostna

ostala dokumentacija (na primer koliko je pri rekah, za katere so navedeni odtočni količniki, specifični odtoki, mineralizacija voda, v porečju kraških in nekraških kamnin. Inženirski kraški hidrologi bodo našli v knjigi morda premalo uporabnega, ker je v knjigi premalo formul. Sicer pa nudi knjiga dober pregled izkoriščanja kraških voda za pitno vodo, električno energijo in turizem. Hvalevredna je avtorjeva težnja, zgraditi na osnovi zbranega gradiva novo shemo, ki jo ponavadi ilustrirajo risbe. Med kraškimi učbeniki, ki so zadnji čas že izšli ali so na poti, pomeni v tem oziru Maksimovičeva knjiga važno dopolnilo, ki jo bo s pridom vzel v roke vsak, ki na univerzah študira krasologijo ali se z njo ukvarja raziskovalno. Škoda, da nima na kraju pojmovnega in krajevnega registra.

Ivan Gams

Novosti iz agrarne geografije in geografije podeželja

L'habitat et les paysages ruraux d'Europe. Comptes Rendus du Symposium tenu à Liège du 29 juin au 3 juillet 1969. Volume publié par les soins de F. DUSSART. Les Congrès et Colloques de l'Université de Liège, vol. 58, Liège 1971. Strani 472.

V »Geografskem vestniku« XL1 (1969) smo na straneh 105–108 obširno poročali o mednarodnem simpoziju o geografiji agrarnih naselij in agrarne pokrajine v Evropi, ki je bil že peti te vrste, ter smo ga v razliko z dosedanjimi štirimi označili kot »močan korak naprej h kompleksni in dinamični geografiji podeželske pokrajine.« saj je poleg zgodovinsko-genetske strani močno postavil v ospredje tudi delež, ki ga imata v preoblikovanju današnje podeželske pokrajine današnji razvoj agrarne strukture ter urbanizacija podeželja. Tudi tokrat so organizatorji uspeli objaviti referate in diskusijske prispevke s simpozija v obsežni in lepo opremljeni publikaciji. Ker smo o vsebini referatov na kratko poročali že v omenjenem poročilu o simpoziju samem, zadostuje zdaj, da le na kratko zabeležimo vsebino zbornika.

V njem so objavljene tele razprave: Alan R. H. Baker (Cambridge), Some shape and contact characteristics of French rural communes. — J. Birkenbauer (Kirchzarten), Einige statistische Methoden und Indices zur Erfassung des Land-Stadt-Gefälles am Beispiel der Eifel als eines rückständiges Agrargebietes der Bundesrepublik Deutschland. — P. Brunet-M. C. Dionnet (Cecan), Tourisme et vie rurale dans le nord du Pays d'Auge (Normandie). — R. A. Butlin (Dublin), Irish Agrarian history: inventory and prospect. — Xavier de Planhol (Pariz), Aux origines de l'habitat rural lorrain. — H. Desplanches (Lille), L'influence urbaine sur les paysages ruraux en Italie centrale (Ombrie). — F. Dussart-Chr. Fourez (Liège), Les résidences secondaires en Ardenne. Les cas de la commune de La Gleize. — Gerd Enequist (Uppsala), Agricultural holding and population in the rural districts of Sweden 1950–1960. — Pierre Flattrès (Lille), Réflexions sur la débocagisation. — Bodo Freund (Frankfurt), Siedlungsgenetische Untersuchungen in der Terra de Barroso (Nordportugal). — Werner A. Gallusser (Basel), Auswirkungen des Autobahnbaues auf die Agrarstruktur ländlicher Räume, dargestellt am Beispiel einer Landgemeinde der Nordwestschweiz. — Hermann Grees (Tübingen), Das Kleinbauernrum in Ostschweiz und sein Einfluss auf die Entwicklung von Siedlung und Wirtschaft. — Viggo Hansen (Copenhagen), Rural settlement on Danish glacial outwash plains. — Steffan Helmfrid (Stockholm), Stockholmer Kulturlandschaftsforschung. Eine Übersicht laufender Projekte (1969). — Svetozar Hlešić (Ljubljana), Transformations récentes du paysage rural traditionnel en Slovénie. — Helmut Jäger (Würzburg), Typen urbanisierter Agrargemeinden grossstädtischer Agglomerationen. — Glanville R. J. Jones (Leeds), The multiple estate as a model framework for tracing early stages in the evolution of rural settlement. — H. Keeris (Gand), Evolution récente du paysage rural dans la région frontière de la Campine belgo-néerlandaise. — Maria Kielewska-Zaleska (Warsava), Le remembrement des champs en Pologne après la seconde guerre. — Rudolf Klöpfer (Göttingen), The urbanization of rural districts in Western Germany, with special reference to Rheinland-Pfalz. — Cay Lienau (Giessen), Entwurf eines terminologischen Rahmens für die geographische Erfassung der ländlichen Siedlungen nach sozial-ökonomischer Funktion und Struktur. — Roger Livet (Aix-en-Provence), Quelques exemples d'urbanisation des campagnes dans le Sud-Est français. — Wilhelm Matzat (Frankfurt)-Allan Harris (Hull), Anmerkungen zu »Solskifte« und »Bydale« in Fluren des East Riding (Yorkshire). — J. Peltre (Nancy), Les faits d'orientation dans la structure agraire en Lorraine. — A. Perpillou (Pariz), L'évolution du paysage rural de la Normandie depuis le début du XIXe siècle. — Fred Scholz (Karlsruhe), Veränderungen in der Agrarstruktur des Nordostschwarzwaldes unter dem Einfluss von Industrie und Fremdenverkehr. — Gabriele Schwarz (Freiburg i. Br.), Die siedlungs- und agrargeographische Entwicklung von Aue und Niederterrasse im Bereiche der nördlichen oberen Markgrafschaft. — F. Snacken (Gand), Les champs bombés du Pays de Waes. — Stanisława Zajchowska (Poznanj), Processus d'urbanisation de la campagne en Posnanie. — Reinhart